

Tatiana Siniawska-Sujkowska
Uniwersytet Gdański

PRZEKŁAD SPECJALISTYCZNY: TEORIA VS. PRAKTYKA (NA MATERIALE PORADNIKÓW DLA TŁUMACZY)

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/RP.2015.012>

Zarys treści: W artykule omawiane są, pod kątem uwzględnienia najnowszych tendencji przekładoznawczych, dwa poradniki dla tłumaczy – wydany w Rosji w 2012 r. dokument preskryptywny pt. *Zalecenia dla tłumaczy, zleceńodawców i redaktorów w zakresie tłumaczeń pisemnych* oraz jedenasta wersja sporządzonego w Polsce przez Departament Języka Polskiego, Dyрекcję Generalną ds. Tłumaczeń Pisemnych i Komisję Europejską *Vademecum tłumacza. Wskazówki redakcyjne dla tłumaczy*.

Słowa kluczowe: przekład specjalistyczny, tendencje przekładoznawcze, zalecenia dla tłumaczy

Pytanie o przydatność opracowań teoretycznych w praktyce i dydaktyce przekładu specjalistycznego oraz o stopień ich włączenia do różnego rodzaju podręczników/wskazówek/zaleceń było podnoszone niejednokrotnie w trakcie dyskusji naukowych. Wbrew opiniom krytycznym i głosom większości tłumaczy praktyków wydaje się, że dobry poradnik dla tłumaczy (w naszym przypadku specjalistycznych), cechujący się przede wszystkim klarownym (usystematyzowanym) i szczegółowym wykazem zagadnień (tu: jednostek przekładu) wraz z towarzyszącymi im rozwiązaniami (strategiami i technikami przekładu), powinien w stopniu racjonalnym uwzględniać również najnowsze tendencje przekładoznawcze, odpowiednio bowiem dobrana teoria podświetla punkty istotne, daje również narzędzia do ich opisu. Nie chodzi rzecz jasna o szczegółowe streszczenie tej czy innej teorii, ani o stosowanie terminologii specjalistycznej – raczej o tło, ramy metodologiczne, które mogą m.in. ułatwić pracę z materiałem.

Pod tym kątem przeanalizuję poniżej dwa opracowania – rosyjskie i polskie: wydany w Rosji w 2012 r. (wydanie drugie, rozszerzone) dokument preskryptywny pt. *Zalecenia dla tłumaczy, zleceńodawców i redaktorów w zakresie tłumaczeń pisemnych* (dalej *Zalecenia*) (*Письменный перевод...* 2012) oraz jedenastą wersję (lipiec 2013 r.) sporządzonego w Polsce przez Departament Języka Polskiego, Dyрекcję Generalną ds. Tłumaczeń Pisemnych i Komisję Europejską *Vademecum tłumacza. Wskazówki redakcyjne dla tłumaczy* (dalej *Vademecum*) (*Vademecum* 2013), ze szczególnym uwzględnieniem stosunku tych dokumentów do współczesnych badań nad przekładem. Odniosę się w ten sposób do aktualnego problemu, jakim są relacje pomiędzy teorią i praktyką w badaniach i działalności translatorskiej.

Te dwa dokumenty różnią się od siebie zarówno pod względem tematyki, przeznaczenia, grupy docelowej, zakresu poruszanych zagadnień, jak i miejsca wśród innych dokumentów regulujących działalność tłumaczy w Polsce i Rosji. W Polsce obserwujemy dość zaawansowaną profesjonalizację zawodu tłumacza, przejawiającą się m.in. w specjalizacji dokumentów regulująco-normalizujących: obowiązuje tu *Ustawa o zawodzie tłumacza przysięgłego* z 2004 r., która, jak słusznie zauważa D. Kierzkowska,

podniosła rangę osoby wykonującej to zajęcie z funkcji pomocnika sądowego do profesjonalisty, wykonującego zawód osoby zaufania publicznego, dopuszczanej jednak do jego wykonywania po zdaniu specjalistycznego egzaminu państwowego (Kierzkowska 2008: 98).

Od 2006 r. obowiązuje również ogólnoeuropejska norma regulująca jakość usług tłumaczeniowych – PN-EN 15038 „Usługi tłumaczeniowe – Wymagania dotyczące świadczenia usług”. Od połowy lat 80. ubiegłego wieku przy współpracy z Ministerstwem Sprawiedliwości są opracowywane kolejne wskazówki dla tłumaczy przysięgłych i sądowych (*Vademecum tłumacza przysięgłego* z 1985 r., *Kodeks tłumacza sądowego* z 1991 r., *Kodeks tłumacza przysięgłego* z 2005 r., rozszerzony *Kodeks tłumacza przysięgłego* z 2011 r.). Analizowane *Vademecum* zatem wypełnia niszę tematyczną, jaką jest tłumaczenie tekstów o tematyce unijnej. Rosyjskie *Zalecenia*, opracowane przez Zrzeszenie Tłumaczy Rosji – ZTR (*Союз переводчиков России*) i Narodową Ligę Tłumaczy (*Национальная лига переводчиков*), zaakceptowane przez Rosyjskie Forum Translatorskie (*Переводческий форум России*), są jedynym dokumentem tego typu w Rosji, z konieczności przyjmują zatem na siebie rolę „dokumentu od wszystkiego”, co widać wyraźnie w podziale treści. Dokument można umownie podzielić na dwie części: w pierwszej (do rozdziału 4) określa się zakres

jego obowiązywania, wyjaśnia terminy i omawia sprawy zapewnienia jakości przekładu, wyboru wykonawców (tłumaczy), regulacji stosunków pomiędzy zleceniodawcami i wykonawcami (tę część omawiam w [Siniawska-Sujkowska 2013]); w drugiej części podane są praktyczne wskazówki dotyczące rozwiązywania konkretnych problemów translatorycznych.

Mimo tak istotnych różnic dokumenty rosyjski i polski mają cechy wspólne – są przygotowane przez tłumaczy praktyków i są zbiorem wskazówek dla tłumaczy tekstów specjalistycznych. I jako takie zbiory zostaną podane analizie.

Rosyjska badaczka I.S. Aleksiejewa mówi o panowaniu we współczesnej translatoryce paradygmatu dynamiczno-czynnościowego, który zastąpił paradygmat statyczny. Składnik dynamiczny unaoczniał różnicę pomiędzy językowymi (systemowymi) odpowiednikami a translatorycznymi, czynnościowy zaś wpłynął na wyodrębnienie i rozgraniczenie pojęć strategii i techniki przekładu. Przejście do nowego paradygmatu cechowało również odejście od językowej natury przekładu i ukierunkowanie się na tekst, tłumaczy się bowiem nie języki, tylko konkretne teksty (Alekseeva 2008: 27). Co więcej, badaczka uważa, że opracowanie strategii przekładu nie jest możliwe bez oparcia na teorii tekstu, por.

Без применения теории текста невозможна разработка представлений о стратегии перевода – а значит, и практических стратегий перевода устных и письменных текстов (Alekseeva 2008: 38).

Zobaczmy, w jakim stopniu podejście tekstocentryczne zostało uwzględnione w poradnikach rosyjskim i polskim.

Typ tekstu

Tekstocentryzm widoczny jest już w wyznaczaniu zakresu stosowania obu opracowań – w obu przypadkach mowa jest o tekstach prawnych o problematyce unijnej (*Vademecum*) i specjalistycznych (*Zalecenia*). Na tym podobieństwa się kończą – redaktorzy *Vademecum* zawężają zakres stosowania wskazówek do tekstów o określonej problematyce, podczas gdy w *Zaleceniach* obiektem zainteresowania jest całość tekstów specjalistycznych, przeciwstawionych literackim, por.

Рекомендации предназначены для использования при переводе преимущественно деловых (в широком толковании этого термина), а также – с необ-

ХОДИМЫМИ ПОПРАВКАМИ – и НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИХ ТЕКСТОВ (в последнее время такие виды перевода в языковедческих кругах стали объединять под названием *специальный перевод*; указанный термин охватывает, по сути дела, все то, что не подпадает под понятие «художественный перевод» и не относятся к переводу текстов художественных произведений (*Pis'mennyj perevod...* 2012: 5–6).

Takie rozszerzenie zakresu stosowania wraz z niejasną definicją tekstów specjalistycznych wywołuje wiele pytań (które tu zadaję, nawiązując do podkreślonych powyżej elementów tekstu rosyjskiego): Co oznacza termin *деловые тексты* (teksty biznesowe)? Dlaczego teksty naukowe i techniczne połączone są w całość? Z jakimi zastrzeżeniami należy podchodzić do stosowania zaleceń do tak ujętych tekstów naukowo-technicznych? Skoro z zakresu zastosowania *Zaleceń* wyłączono teksty literackie, to czy oznacza to jednocześnie, że teksty publicystyczne są nimi objęte? A jeśli tak, to dlaczego nie ma o tym wzmianki? Czy dokument dotyczy tekstów prawnoprawniczych? W związku z tak licznymi pytaniami, na które brak odpowiedzi, w ciągu dalszej lektury tylko pogłębia się niejasność i niespójność *Zaleceń*, bardziej racjonalne wydaje się podejście redaktorów *Vademecum*. Racjonalne w tym sensie, że nie powoduje niejasności. Redaktorzy tego dokumentu konsekwentnie uwzględniają typy i podtypy tekstów (w obrębie tekstów o tematyce unijnej), por. brzmienie p. 1.4.5.3. *Nazwy miejscowości i ich spolszczanie*:

Decyzja o tym, czy w danym tłumaczeniu nazwa miejscowości ma pojawić się w brzmieniu spolszczonym, czy też w brzmieniu miejscowym (w języku urzędowym państwa i regionu, w którym się znajduje), powinna zależeć od typu tekstu. Roboczo można wyróżnić trzy typy tekstów, w jakich nazwy miejscowości najczęściej pojawiają się w dokumentach Komisji:

- typ 1 – teksty kierowane do szerokiego kręgu odbiorców (komunikaty prasowe, broszury informacyjne, teksty edukacyjne, strony internetowe);
- typ 2 – teksty o charakterze prawnym lub administracyjnym, w których nazwy miejscowości pojawiają się w zdaniach lub podobnych wypowiedzeniach w sytuacji konieczności odmiany przez przypadki;
- typ 3 – teksty o charakterze prawnym lub administracyjnym, głównie załączniki, w których nazwy miejscowości są wymienione w sposób ciągły w mianowniku (czy to w akapicie, czy w formie listy lub tabeli) (*Vademecum* 2013: 54).

Strategie translatorskie

Brzmienie tego punktu w dalszej części obrazuje też rozwiązanie kolejnego problemu – wielości strategii translatorskich w stosunku do tej samej jednostki przekładu w różnych typach tekstów, por.

- W tekstach typu 1 należy zasadniczo stosować nazwy spolszczone. W przypadku nazw mniej znanych zaleca się, przy pierwszym wystąpieniu nazwy, dodać w nawiasie nazwę w języku miejscowym, a w dalszym tekście stosować wyłącznie nazwę polską.
- W tekstach typu 2 należy zasadniczo stosować nazwy w języku miejscowym, z wyjątkiem miejscowości, których polskie nazwy są powszechnie znane.
- W tekstach typu 3 należy stosować wyłącznie nazwy w języku miejscowym (*Vademecum* 2012: 55).

Redaktorzy rosyjskich *Zaleceń* mają tu problem, który nie został rozwiązany, i jest skutkiem niezdyferencjowanego podejścia do różnych typów tekstów. Mianowicie chodzi o podawanie jednostek przekładu ze wskazówkami ich normatywnego przekazu, tak jakby obowiązywało to wszystkie typy tekstów. Na przykład w p. 5.1.5 dotyczącym stylu rosyjskich tekstów naukowo-technicznych redaktorzy mówią o konieczności używania bezosobowych konstrukcji rosyjskich lub trybu rozkazującego tam, gdzie w tekście obcojęzycznym jest konstrukcja osobowa („«выполните» или «следует выполнить» вместо «вы должны выполнить», «выполните» вместо «пожалуйста, выполните» и т. п.”) (*Pis'mennyj perevod...* 2012: 20). Czy punkt ten dotyczy też tekstów prawno-prawniczych i naukowych jako tekstów specjalistycznych, które objęte są *Zaleceniami* jako całość? Czy w tego typu tekstach również są takie konstrukcje? Owszem, taka jednostka przekładu jak kategoria tekstowa bezosobowości jest charakterystyczna także dla tekstów prawno-prawniczych i naukowych, jednakże w nich ma ona zupełnie inne realizacje w języku rosyjskim, że już nie wspomnę o różnorodności jej „napelnienia” w innych językach. Podobnie też w Załączniku 1. *Redagowanie tekstu przekładu* wśród ogólnych wskazówek dla redaktora dotyczących kultury języka, jakimi są brak logicznych powiązań w obrębie zdania, tautologia, ukryta tautologia, słownictwo kolokwialne i slang itd. (celowość ich umieszczenia w załączniku do tego typu dokumentu też jest według mnie sprawą sporną), pojawia się p. 12. *Niepoprawne lub redundantne stosowanie zaimków osobowych*, w którym zaznacza się, że

В российской технической литературе (в отличие от англоязычной, например) принято безличное обращение к читателю, то есть употребление неопределенно-личных и безличных предложений.

– „**Вы** можете оптимизировать **ваши** сетевое подключение...” („Сетевое подключение можно оптимизировать...”).

Личное обращение к читателю „Вы”, „Ваша”, „Вами” и т. п. может вызвать недоумение. Вполне вероятно, что текст будет читать лицо, не являющееся владельцем компании или системы, или группа лиц. Поэтому вместо

– „Установив **Вашу** систему..., **Вы** будете иметь возможность...”

следует писать:– „После установки системы... появится возможность...”
(*Pis'mennyj perevod...* 2012: 4).

Pytanie brzmi tak samo: dlaczego w tym punkcie uwzględniono tylko teksty techniczne? A może całość zaleceń dotyczy tekstów technicznych? W Załączniku 1 w p. 18. *Wykaz prac i czynności znów* jest mowa wyłącznie o nich, por.:

При переводе перечней работ, действий и т. п. необходимо иметь в виду, что в русской документации принято выражать элементы перечня существительными с дополнительными словами, тогда как в документации на английском языке – глаголами.

1. *Develop plan 1. Разработка плана.* 2. *Control delivery 2. Контроль поставки*
(*Pis'mennyj perevod...* 2012: 5).

W wyniku braku możliwości uwzględnienia wszystkich (a przecież różnych) rozwiązań translatorskich dla tej samej jednostki przekładu w każdym typie tekstu (z czego pewnie redaktorzy *Zaleceń* ostatecznie zdali sobie sprawę) w dokumencie pojawiły się punkty, które... nie ustalają żadnej normy w zakresie tytułowym. Takim punktem jest p. 5.4.1. *Nazwy własne*. Autorzy mówią o niedoskonałości różnych istniejących systemów transliteracji, uwzględniając tym samym niewątpliwie ważną cechę kulturową Rosji, jaką jest pismo cyryliczne, następnie streszczają monografię D. Jermołowicza dotyczącą metodologii transkrybowania nazw własnych i ostatecznie pozostawiają bez odpowiedzi pytanie podstawowe: jaki powinien być przekaz nazwy własnej (przecież nie zawsze jest to transliteracja) w różnych typach tekstów specjalistycznych? Dla porównania: w polskim *Kodeksie Tłumacza Przysięgłego* w punkcie dotyczącym transferu nazw przytaczanych w alfabetach niełacińskich (§ 34) jest wyraźnie zaznaczone, że mają one być

w wersji transkrybowanej i oryginalnej, nie stosując w żadnym razie istniejących polskich odpowiedników imion ani spolszczonych form nazwisk obcojęzycznych.

I takie powinno być podejście w stosunku do tej jednostki w tekstach prawno-prawniczych. A przecież są jeszcze teksty naukowe, w których nazwy własne rządzą się własnymi prawami. Jak się powinno przekazywać w tekstach, np. polskich, imiona badaczy, które w rosyjskim dyskursie naukowym przybierają postać inicjały + nazwisko? Mamy w tym przypadku dwa problemy: pierwszy, związany z kodem językowym i dotyczący sposobu transkrypcji (V.A. Zvegintsev, V.A. Zvegincev czy może W.A. Zwiegincev?); i drugi, związany z kodem kulturowym i dotyczący wyboru formy. W języku polskim bowiem nie ma patronimików, a więc: czy imię naukowca ma przybierać w polskim tekście wersję udomowioną – W. Zwiegincev czy też egzotyczną – W.A. Zwiegincev? A może coś pośredniego – Władimir A. Zwiegincev? Poza tym w polskich tekstach naukowych przy pierwszej wzmiance imienia badacza w tekście podaje się nazwisko z inicjałami, następnie zaś używa się już samego nazwiska. W rosyjskim dyskursie naukowym pozostawienie nazwiska bez inicjałów jest niedopuszczalne – mają one mu towarzyszyć w każdym przywołaniu¹. Jak ma postąpić tłumacz? Niestety dokument tej sprawy nie reguluje.

Gatunki

Kolejnym przejawem podejścia tekstocentrycznego jest odniesienie się do różnorodności gatunkowej właściwej temu czy innemu typowi dyskursu. W *Vademecum* czynnik genologiczny został uwzględniony już na wstępie, por.

Stosowanie opisanych zasad, a zwłaszcza językowych i terminologicznych zalecane jest również w innego rodzaju tekstach z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych form (listy urzędowe strony internetowe, komunikaty prasowe) (*Vademecum* 2012: 5).

Co więcej w rozdziale drugim, poświęconym problematyce tłumaczenia aktów prawnych, omawia się strukturę i specyfikę poszczególnych aktów prawnych z przykładami w języku angielskim, francuskim i polskim.

W dokumencie rosyjskim nie znalazłam żadnej wzmianki o gatunkach tekstów. Nie omawia się w nim również ani formy, ani struktury poszcze-

¹ Szerzej o tym w: Novoženova, Sinávskaa-Sujkovska 2012.

gólnych dokumentów, co zresztą przy tak szerokim podejściu nie byłoby możliwe.

Jednostki przekładu

Zawężenie zakresu stosowania w przypadku *Vademecum* umożliwia bardziej szczegółowy wgląd w problematykę, co skutkuje wyodrębnieniem większej liczby charakterystycznych dla danego typu dyskursu jednostek przekładu. Są to np. nazwy pełne i nazwy skrócone, nazwy walut, skrótowe symbole państw członkowskich, elementy paragraficzne (kursywa, cudzośćłów) i in. Dokument rosyjski cechuje bardziej ogólnikowe podejście do wyodrębniania jednostek przekładu, dotyczy to również konkretnych rad dotyczących strategii i technik przekładu. Na przykład *Zalecenia* tylko odsyłają do opracowań z zakresu ortografii i interpunkcji rosyjskiej, a w *Vademecum* omawiane są szczegółowo przypadki krytyczne, czyli te, które sprawiają kłopoty przy przejściu z jednej kultury do drugiej (zasady stosowania małych i wielkich liter podane są bardzo szczegółowo w stosunku do traktatów, porozumień, konwencji, aktów prawnych UE, krajowych aktów prawnych i konstytucji, planów, programów, paktów itd., z uwzględnieniem specyfiki polskiej ortografii w porównaniu z angielską). Jako przykład można przytoczyć również informacje na temat przekładu odsyłaczy i odniesień, których w dokumencie rosyjskim dotyczą zaledwie dwa zdania (p. 5.3.7), a w polskim – cały podrozdział 2.1.3 (4 strony).

Istotne jest to, że w dokumencie polskim punktem wyjścia w wyodrębnianiu jednostek przekładu jest konsekwentnie język polski i te jego elementy, na które należy zwrócić uwagę w komunikacji międzykulturowej, jaką jest przekład. W dokumencie rosyjskim redaktorzy podają czasami takie informacje, które nie mają bezpośredniego odniesienia do przekładu tekstów specjalistycznych, lub takie, z których nie wynika żadne rozwiązanie translatorskie. Na przykład w wypadku stylu i składni zaleca się nie mieszać stylów, przestrzegać norm stylu technicznego w przekładzie tekstów technicznych. Brak jakichkolwiek informacji na temat tego, czym jest stylistyka tekstu technicznego (i innych) i jakich konkretnie cech stylistycznych należy przestrzegać. W p. 5.1.12. *Nazwy organizacji, konwencji, umów międzynarodowych* zaleca się podawać je zgodnie z uznanymi narodowymi i międzynarodowymi normami, umowami i zaleceniami. Ciężko jest zrozumieć, czego ten punkt dotyczy. Pisowni? Transkrypcji? Strategii? A jeśli mamy do czynienia z nazwą zwykłej organizacji, której nie dotyczy żadna umowa międzynarodowa? Ro-

zumiem, że w tym przypadku należałoby kierować się wskazówkami zawartymi w p. *Nazwy własne*. Ale jak już zostało powiedziane, nie ma tam żadnych wskazówek. Dziwi też wyróżnienie tego punktu obok punktu *Nazwy własne* (raczej powinien to być podpunkt).

Niektóre rady odnoszące się do strategii przekładu są sprzeczne z normami polskimi (również europejskimi). Na przykład w zapisie dat i pór dnia zaleca się stosowanie formatu daty przyjętego w kulturze docelowej, czyli jeśli w kulturze rosyjskiej datę zapisuje się w formie *dzień–miesiąc–rok*, to właśnie tak powinna ona wyglądać w tłumaczeniu na język rosyjski. Jest to sprzeczne z zaleceniami zawartymi w polskim Kodeksie Tłumacza Przysięgłego, por.

§ 50. Sposób pisania dat w tłumaczeniu. W celu uniknięcia nieporozumień możliwych w wyniku różnorodności systemów stosowanych na świecie, tłumacz przysięgły powinien wyeliminować dwuznaczność cyfr składających się na datę poprzez słowne wymienienie nazwy miesiąca lub przynajmniej jego skrótu.

Podsumowując, należałoby stwierdzić, że bardziej racjonalne wydaje się podejście, prezentowane przez polski dokument, pozwala ono bowiem uniknąć niejasności, nieścisłości i niekonsekwencji, które zostały odnotowane w dokumencie rosyjskim. Poza tym *Vademecum* w o wiele szerszym zakresie prezentuje podejście tekstocentryczne. W związku z powyższymi rozważaniami nasuwa się również pytanie o definicję terminu „teksty specjalistyczne” i zasadność jego stosowania w tego typu opracowaniach.

Przeanalizowany materiał skłania także do wyciągnięcia kolejnego wniosku, dotyczącego działalności normotwórczej w dziedzinie translatoryki: szczegółowe teorie przekładu tekstów specjalistycznych (w tym przypadku w parze język polski–język rosyjski) wymagają działalności normotwórczej nie ogólnej, lecz skierowanej *stricte* na przedmiotowe języki ze względu na dwa podstawowe czynniki, którymi są: 1) specyfika działalności tłumaczy specjalistycznych w krajach badanych języków, 2) specyfika narodowych dyskursów specjalistycznych. Specyfika ta warunkuje te lub inne rozwiązania normatywne, uniemożliwiając tym samym unifikację norm dla wszystkich języków. Jeśli chodzi o stosunek teorii przekładu do praktyki i dydaktyki, to niewątpliwie powinny one oddziaływać na siebie nawzajem: teoria wyznacza paradygmat metodologiczny, praktyka wskazuje miejsca, których teoria nie dostrzega.

Literatura

- Alekseeva, I.S. [Алексеева, И.С.], 2008, „Современное состояние теории перевода в России (критический обзор)”, [w:] *Вестник Санкт-Петербургского университета*, сер. 9. Вып 1. СПб., с. 26–39.
- Kierzkowska, D., 2008, „Preskryptywny charakter Kodeksu tłumacza przysięgłego”, [w:] *Rocznik Przekładoznawczy. Studia nad teorią, praktyką i dydaktyką przekładu*, t. 3/4, s. 95–104.
- Novoženova, Z., Sinâvskaâ-Sujkovska, T. [Новоженова, З., Синявская-Суйковская, Т.], 2012, „Межкультурный контакт в письменной коммуникации: к проблеме трансляции имен собственных и графических знаков”, [w:] *Acta Neophilologica*, XIV/1, s. 117–128.
- Pis'mennyj perevod...: Письменный перевод. Рекомендации переводчику, заказчику и редактору*, 2012, Москва, <http://www.russian-translators.ru/perevodchesky-opit/practika/01/> (dostęp: 15 grudnia 2013 r.).
- Sinâvskaâ-Sujkovska, T. [Синявская-Суйковская, Т.], 2010, „Роль текстовых категорий в структуре инварианта специальных текстов с точки зрения переводоведения: теоретические основания”, [w:] *Модели в современной науке: единство и многообразие*, С.С. Ваулина, В.И. Прешных (ред.), Калининград, с. 267–272.
- Sinâvskaâ-Sujkovska, T. [Синявская-Суйковская, Т.], 2009, „Цель перевода, тип текста и текстовые категории как основные переменные модели перевода”, [w:] *Вестник Томского государственного университета*, № 4, с. 38–46.
- Siniawska-Sujkowska, T., 2011, „Zastosowanie funkcjonalno-tekstowego modelu przekładu tekstów specjalistycznych (na materiale polskich i rosyjskich tekstów prawnych i prawniczych)”, [w:] *Rocznik Przekładoznawczy. Studia nad teorią, praktyką i dydaktyką przekładu*, t. 6, s. 73–84.
- Siniawska-Sujkowska, T., 2013, „Status tłumacza i normy przekładu specjalistycznego w Rosji (na materiale Zaleceń dla tłumaczy, zlecniodawców i redaktorów w zakresie tłumaczeń pisemnych)”, [w:] *Między oryginałem a przekładem*, nr 21: *Tłumaczenie specjalistyczne*, K. Dębska, A. Szczepny (red.), s. 129–143.
- Vademecum tłumacza. Wskazówki redakcyjne dla tłumaczy*, wersja 11 (lipiec 2013 r.), http://ec.europa.eu/translation/polish/guidelines/documents/styleguide_polish_dgt_pl.pdf (dostęp: 15 grudnia 2013 r.).

Specialist translation: theory vs practice (the case of instruction aids for translators)

Summary

In the article the author analyses two instruction aids for specialist translators: a Russian prescriptive document called Recommendations for translators, clients and editors of written translation and a Polish document called Translator's Vademecum. Editing recommendations for translators, taking into consideration up-to-date translation theory and its influence on them.

Keywords: specialist translation, translation trends, guidelines for translators

